

LAZDIJŲ METEOROLOGIJOS STOTIS
STEBĖTOJA LAIMUTĖ DELTUVIENĖ

II tema

ORŲ KAITA 2003 – 2007 M. LAZDIJUOSE
(pagal Lazdijų MS duomenis)

2009 m.

Turinys

1. Įžanga.....	4
2. Žiemos	5
3. Kalendorinė žiema (lentelė).....	9
4. Pavasariai	10
5. Kalendorinis pavasaris (lentelė)	14
6. Vasaros	15
7. Kalendorinė vasara (lentelė).....	18
8. Ruduo	19
9. Kalendorinis ruduo (lentelė)	21
10. Nominacijos	22

Naudota literatūra: Lazdijų MS MK-1, MK- 4, MK- 5, archyviniai duomenys, „Delfi“.

Vėl žiemą gena pavasaris,
Šėlsta vasara Žemės glėby,
Eis rudo margaspalvis, lyg pasakoj,
Nudažydamas viską kely...

Nesvarbu ar žiema bus snieguota,
Ar pavasaris smarkiai vėluos,
Ar labai džiugins mus karščiu vasara,
O rudo murkdys mus gal purvuos,

Bet kartosis, jie visad kartosis,
Keis viens kitą pastoviu ritmu.
Joks žmogus, kad ir koks jis protingas,
Laiko rato atgal nepasuks...

L.D.

Pradžiai apie orų arba klimato kaitą Lietuvoje. Norėčiau pacituoti klimatologo prof. A.Bukančio mintis:

„Klimatas sparčiai šiltėja. Vidutinė metinė temperatūra Lietuvoje per tris dešimtmečius pakilo 1,5–2 laipsniais, o pajūryje, Vakarų Lietuvoje – 3 laipsniais. Vidutinę temperatūrą užkelia šiltėjančios žiemos, vasarų metu dažnėjantys karšti periodai. Žiemos ne tik šiltėja, bet ir trumpėja. Per pastaruosius dešimtmečius jos sutrumpėjo net 2–3 savaitėmis (atitinkamai ankstyvesni ir ilgesni būna pavasariai). Prognozuojama, kad ateityje nuolatinė sniego danga susidarys gal tik 2–3 kartus per 10 metų. Daugėja ekstremalių reiškinių: liūčių, audrų, potvynių. Per pastaruosius 30 metų gamtinių katastrofų pasaulyje padaugėjo net 6 kartus. Lietuvoje tokio drastiško padidėjimo kol kas nėra, tačiau tendencijos tos pačios. Buvome įpratę potvynių laukti pavasarį, o dabar jie pasikartoja ir rudenį, žiemą. Metinis kritulių kiekis mažėja. Per 30 metų jų sumažėjo maždaug 50–60 mm. Tačiau per metus krituliai pasiskirsto labai netolygiai: vasarą, ypač liepos mėnesį, kritulių kiekis mažėja, žiemą – daugėja, dažnai jie būna lietaus pavidalo.

Klimato kaita kelia naujus iššūkius verslininkams, žemdirbiams, sveikatos apsaugai. Mašalų, kraujasiurbių erkių populiacijos padidėjimas – dar ne visos bėdos. Greitai į Lietuvą pradės skverbtis virusai, būdingi subtropikų platumoms.“ *(Delfi)*

Pabandysiu, remdamasi Lazdijų MS stebėjimų duomenimis, trumpai apžvelgti ir

palyginti 2003 – 2007 metų sezonų orų kaitą Lazdijuose.

Ž i e m a

Ankstyva buvo **2003 m. žiema**. Jau 2002 m. lapkričio mėn. 30 d. vidutinė paros oro t-ra nukrito iki $-3,5^{\circ}\text{C}$, ryte pašalomatis meteorologinėje aikštelėje rodė 1 cm dirvožemio išalimą, o žemė pasidengė plonu sniego sluoksniu (0 cm). Pastovi sniego danga laikėsi **visą gruodį** (0 – 3 cm), žemė išalo iki 53 cm, o vidutinė paros oro temperatūra nė karto nebuvo teigiama. **26 d.** vidutinė paros t-ra buvo $-17,6^{\circ}\text{C}$, min. oro t-ra tą dieną nukrito iki $-20,3^{\circ}\text{C}$. Tai buvo pati *šalčiausia gruodžio diena*. Tik 2 d.(29 ir 30 d.) per visą mėn. max.oro t-ra buvo pakilusi virš 0°C (iki $1,6^{\circ}\text{C}$). Vidutinė 2002 m. gruodžio mėn. t-ra **net 3 kartus** buvo žemesnė už vidutinę daugiametę (atit. $-8,1^{\circ}\text{C}$ ir $-2,7^{\circ}\text{C}$).

2003 m. sausis buvo permainingas. Itin šaltas buvo pirmas dešimtadienis. Net 4 dienas minimalusis termometras užfiksavo didesnę nei 20 laipsnių šaltį, o sausio 7-ąją – net $30,5^{\circ}\text{C}$ žemiau 0°C . Vidutinė paros oro temperatūra tą dieną buvo $-26,6^{\circ}\text{C}$, žemesnė nei -20°C taip pat buvo sausio 6 ir 8 d. Šaltis atlėgo tik sausio 12 d., o 13 d. vid. paros or t-ra jau buvo $0,0^{\circ}\text{C}$. Šilti pavasariški orai laikėsi iki pat mėnesio pabaigos. Dienomis oro t-ra pakildavo iki $0-5^{\circ}\text{C}$ šilumos, naktimis nukrisdavo iki 0 - 3 laipsnių šalčio. Sniego buvo nedaug (max. 7 cm), o 15 – 24 d. jis visai buvo nutirpęs, žemė buvo išalusi iki 64 cm. Sausio 30 d. orai vėl ėmė šalti. Nors sausio orai buvo labai permainingi, tačiau vidutinė mėn. t-ra artima daugiametei.

2003 m. vasaris vėl buvo žiemiškas. Vidutinės paros t-ros visą mėn. buvo neigiamos, nors ypatingų šalčių ir nebuvo. Žemiausia mėn. t-ra užfiksuota 16 d. - $20,7^{\circ}\text{C}$ žemiau 0, mėn. bėgyje buvo tik 4 atodreikiai, sniego dangos aukštis svyravo nuo 1 iki 11 cm.

2003 m. žiema buvo sausa. Ypač mažai kritulių iškrito gruodžio mėn.- tik 16,6 mm, kai tuo tarpu vidutinė daugiametė gruodžio mėn. kritulių norma – 40 mm. Mažiau už normą kritulių buvo ir sausio bei vasario mėn. 2003 m. žiema nelepino saulės spinduliais. Net 49 kalendorinės (gruodis-sausis-vasaris) žiemos dienos buvo visiškai apsiniaukusios, bendra saulės spindėjimo trukmė – tik 134,7 val. iš 761 galimos. 2003 m. šaltuoju periodu Lazdijų MS buvo stebimi 29 apledėjimo atvejai (14 lijudrų, 13 šerkšno ir du sudėtingų apledėjimų atvejai), atlikta 15 sniego nuotraukų.

2004 m. gruodis buvo labai švelnus, rudeniškas. Vid. mėn. t-ra $0,4^{\circ}\text{C}$, tai 3,1 laipsniu aukštesnė už vidutinę daugiametę gruodžio t-rą. **Minimali** gruodžio mėn oro t-ra užfiksuota 17 d. – **9,2** laipsnio žemiau 0, žemiausia vidutinė paros t-ra buvo 24 d. ($-6,3^{\circ}\text{C}$). Tik 5 dienas per visą gruodį max. oro t-ra nebuvo teigiama, o max. mėn., - net 7,0 laipsniai šilumos

užfiksuota 14 d. Tą dieną taip pat iškrito max. mėn. paros kritulių kiekis – net 17,7 mm (lietus). Beje, gruodžio kritulių kiekis daugiau nei 1,5 karto viršijo vid. daugiamečių gruodžio kritulių kiekį. Pastovios sniego dangos nebuvo, ji susidarydavo laikinai. Gruodžio 6 d. iškrito 16,3 mm kritulių, 7 d. rytą sniego dangos aukštis stotyje siekė 10 cm, o jau 10 d. sniego neliko nei pėdsako.

Padėtis pasikeitė tik Naujųjų metų išvakarėse. Naktį prisnigo, susidarė 11 cm sniego danga, o **2004 m. sausio 3 d.** sniego danga jau siekė 27 cm. Pirmas sausio dešimtadienis buvo šaltas, 8 dienas vid. paros oro t-ra buvo artima arba žemiau $-10,0^{\circ}\text{C}$, min. oro t-ra buvo sausio 4 d. - net $-18,0^{\circ}\text{C}$. Sausio vidurys vėl buvo sąlyginai šiltas, lydymas didesnio ar mažesnio kasdieninio kritulių kiekio. 2 dešimtadienį buvo net 6 dienos su teigiamomis temperatūromis. 3 dešimtadienis vėl buvo šaltas, iškrito tik 3,2 mm kritulių, min. oro t-ra 26 d. siekė $-20,7^{\circ}\text{C}$, o dešimtadienio oro t-ros vidurkis siekė $-9,5^{\circ}\text{C}$. Nors sausio orai buvo gana nepastovūs, bet pirmo ir antro dešimtadienio žemos orų temperatūros lėmė, kad vidutinė sausio mėn. t-ra beveik 2 laipsniais žemesnė už daugiamečių sausio vidurkį.

Vasaris buvo apniukęs ir šiltas, šiltesnis nei įprasta, ypač pirmas mėn. dešimtadienis, kai vyravo teigiamos t-ros, o 6-7 d. termometro gyvsidabrio stulpelis pakilo virš 7 laipsnių šilumos. Dėl tokio atšilimo 6 dieną visiškai baigė tirpti sniegas, trumpam atitirpo įšalas. Tačiau vėliau vėl atšalo, o mėn. gale pašalomatis vėl rodė 31 cm įšalimą, žemę dengė 5 cm sniego sluoksnis. Mėn. vid. t-ra net 2,7 laipsnio aukštesnė už daugiamečių kritulių iškrito daugiau nei 1,5 normos.

2005 m. žiema

Gruodis vėl šiltas ir švelnus. Vid. mėn. t-ra $+1,0^{\circ}\text{C}$, o tai yra beveik 4 laipsniais aukštesnė už daugiamečių gruodžio vidurkį, kritulių iškrito 6,5 mm mažiau už normą.

21 d. termometro stulpelis nukrito iki $-11,6^{\circ}\text{C}$, ir tai vienintelė gruodžio diena, kai min. paros t-ra buvo nukritusi žemiau minus 10 laipsnių; užtat tik 4 dienas per mėn. max. t-ra nebuvo pakilusi aukščiau 0° . Tik 9 d. per mėn. žemė trumpam buvo padengta sniegu, nors iškritusių kritulių kiekis tik 6 mm mažesnis už daugiamečių sausio normą.

2005 m. sausis taip pat labai šiltas, vid. t-ra $0,0^{\circ}\text{C}$, tai yra 5,5 laipsnio aukštesnė už daugiamečių vidurkį. 12 d. per mėn. švysčiojo saulė. 1 ir 2 dešimtadienių dienomis oro t-ros teigiamos, 8 d. max. t-ra $9,1^{\circ}\text{C}$, 11 d. - $9,3^{\circ}\text{C}$ šilumos. Tik sausio 20 d. susidarė sniego danga (0 cm), paskutinę mėn. dieną ji jau siekė 14 cm. 3 dešimtadienį atvėso. Beveik visos vid. paros oro t-ros neigiamos, min. 28 d. jau nukrito iki $-13,2^{\circ}\text{C}$ 28 d. Vasario 1 dešimtadienį atšalo dar labiau. 7 ir 8 d. min. oro t-ra nukrito iki -20 laipsnių, dar 2 dienas ji buvo netoli -20

laipsnių. Vid. paros t-ra 4 dienas buvo žemiau -10°C , tai ir lėmė, kad vid. vasario t-ra net 2 laipsniais žemesnė už vid. daugiametę. 2 vasario dešimtadienį vėl buvo nešalta, kiek labiau atšalo tik paskutinėmis vasario dienomis (iki -16° - -17°). Deja, su vasario pabaiga žiema dar nesibaigė. Vid. paros t-ros neigiamos dar laikėsi iki kovo 22 d., sniegas nutirpo kovo 26-ąją.

2006 m. žiema

Gruodžio mėn. orai labai nepastovūs. Visą mėnesį neigiamas oro t-ras keičia teigiamos ir atvirksčiai. Panašu kad rudeniški orai grumiasi su žiemiškais, bet visą mėnesį neaišku, kas ką nugalės. Sniego danga keletą kartų susidaro ir vėl nutirpsta, dirvožemis įšala iki 10-11 cm, po to atitirpsta, po to vėl įšala tiek pat. Beveik kasdien iškrinta nedidelis kiekis kritulių, mėn. bėgyje stebimi net 5 lijdros atvejai. Saulė kyšteli pro debesis tik 25,4 val., net 18 dienų ji visai nepasirodo. Kūčios ir Kalėdos šlapios, t-ra visą parą laikosi teigiama. Prieš pat Naujuosius pašąla, t-ra krinta iki minus 7 laipsnių.

Sausis jau žiemiškas. Temperatūra krenta lėtai, tačiau 19 d. jau „spusteli“ kaip reikiant. Min. oro t-ra 6 d. iš eilės nukrenta žemiau -20°C , žemiausia – sausio 20 d. - iki $-25,9^{\circ}\text{C}$. Žemė per pora dienų įšala nuo 27 iki 53 cm, o mėn. pabaigoje net iki 62 cm. Tik sniego nedaug: 5 – 3 cm visą mėn. Kritulių per mėnesį labai nedaug, tik 16,8 mm (16,6 mm iškrito tik per 2002 m. gruodį), net 17 dienų iš viso be kritulių, dar 6 dienas tik kritulių „pėdsakai“ - 0,0 mm. Vid. mėn. t-ra $-7,6^{\circ}\text{C}$ žemiausia sausio vid. t-ra per visas 2003 -2007 metų žiemas.

Vasaris taip pat šaltas, šaltesnis nei įprasta. Vid. mėn. t-ra $-6,7^{\circ}\text{C}$, o tai net 2 laipsniais žemesnė už vid. vasario daugiametę. Kritulių iškrito 2 „geros“ mėnesio normos – 56,2 mm. Sniego danga „užaugo“ iki 27 cm, įšalimas pastoviai laikėsi 62 -59 cm. Min. mėn. t-ra užregistruota net $-26,0^{\circ}\text{C}$ (6 d.), dar kartą buvo $-21,7^{\circ}\text{C}$ (27 d.), tačiau tik 7 dienas termometro stulpelis buvo perkopęs per 0° . 2006 m. žiema tesėsi ir kovą.

2007 m. žiema

Tai buvo pati šilčiausia žiema per visą minimą laikotarpį (2003 – 2007 m.).

Gruodis buvo neįprastai šiltas, vid. mėn. oro t-ra siekė net $+3,9$ laipsnio, o tai beveik 7 laipsniais aukštesnė už vidutinę daugiametę gruodžio mėn. t-rą. **Min.** t-ra tenukrito iki $-5,7^{\circ}\text{C}$, o **max.** užfiksuota gruodžio 6 d. - $+11,0^{\circ}\text{C}$. Vidutinė paros oro t-ra tik 2 dienas per visą gruodį buvo neigiama (19 ir 26 d.). Kritulių iškrito taip pat mažiau nei įprasta, be to tai buvo daugiausia lietus. Tik 20 d. trumpam buvo susidariusi 2 cm storio sniego danga. Gruodis buvo nors ir pavasariškai šiltas, tačiau niūrus ir darganotas. Visai be kritulių tebuvo 6 dienos,

o saulutė net 19 dienų nepasirodė visiškai ir mus tedžiugino 31 val per visą mėnesį.

2007 m. sausis buvo dar šiltesnis. 10 d. Lazdijuose užfiksuota šios dienos šilumos rekordas - **+12,6°C**. Tai yra ir **max. sausio t-ra. Vid.** paros oro t-ra tą dieną siekė **+9,8°C**. 2 sausio dešimtadienius buvo labai šilta, visos vid.paros oro t-ros teigiamos, kasdien buvo nors šiek tiek kritulių, o **19 d. prilijo net 17,4mm**. Vidutinę sausio mėn. t-rą gerokai pažemino 3 -ame dešimtadieny atšalę orai. Nuo 23 d. oro temperatūra buvo neigiama, 4 dienas ji buvo nukritusi žemiau -10°C. Min. oro – minus 13,6°C buvo sausio 26 d. Kritulių per 2007 m. sausį iškrito taip pat **rekordinis** 5 metų sausio mėn. kiekis – **net 88,1 mm**, tai vos ne triguba sausio norma. Mėnesio gale žemė buvo įšalusi 21 cm, sniego danga siekė 6 cm.

Žiemiškesnis buvo **vasaris**, ypač pabaiga. Vasario 1 dieną prisnigo, sniego danga Lazdijuose siekė 12 cm (tai yra max. šios žiemos sniego dangą), žemė per mėn. įšalo iki 49 cm (28 d.). Oro temperatūra svyravo tarp teigiamų ir neigiamų, 13 dienų buvo atodreškiai, min. Min. t-rą termometrai užfiksavo 23 d., tai buvo **-19,0°C**(*min. visos žiemos oro t-ra*), nors žemiau 10 laipsnių šalčio t-ra per vasario mėn. buvo nukritusi 12 d. Vasario 26 d. vid.oro t-ra vėl perkopė per nulinę padalą. Mėn. kritulių kiekis tik truputį viršijo vid.daugiametį. Per visą 2006 -2007 m. šaltąjį laikotarpį Lazdijų MS stebėti 3 apledėjimo atvejai, atliktos 2 sniego nuotraukos (kai 2003 m. atit.29 ir 16, 2006 m. - 22 ir 20).

2007 m. žiema ryškiai išsiskyrė iš kitų žiemų. Gruodį ir sausį buvo išbrinkę medžių ir krūmų pumpurai, kai kur prie namų žydėjo raktažolės, žibutės, „kačiukai“.

Šalčiausia buvo 2003 m. žiema. Šalčiu kitas žiemas pranoko minimalios mėn. t-ros, net 23 dienas per tris mėnesius vidutinė paros oro t-ra buvo žemesnė nei -10°C, per 3 kalendorinės žiemos mėnesius buvo tik 23 atodreškiai, per gruodį labiausiai įšalo žemė.

Gana smulkiai aprašiau 5 metų žiemas tam kad matytųsi, kokie nepastovūs lietuviškų žiemų orai, kokie dideli oro t-rų svyravimai, kokia nepastovi sniego dangą, žemės įšalimas ir t.t. Po kiekvieno sezono orų nagrinėjimo pridėsiu po lentelę, pagal kurią lengvai galima palyginti atskirų metų atitinkamus sezonus.

„Vaizdelis“ iš sniego nuotraukos

„Šimtasiulėm“ pasipuošę,
Po dvi skaras ant galvų,
Rankoj lazdos metalinės,
Ilgas maišas ant pečių.

Žiūri žmonės išsigandę,
Suka pirštą prie galvos,-
„Brenda „gūzdės“ per pusnynus,
Žiemą vėl žemes „matuos“

Kalendorinė žiema (gruodis-sausis-vasaris)

Pagrindiniai faktiniai duomenys (pagal Lazdijų MS stebėjimų duomenis)

		2003			2004			2005			2006			2007		
		12	1	2	12	1	2	12	1	2	12	1	2	12	1	2
1.	Dienų sk. su sniego danga viso per sezoną	31	21	28	11	31		9	12	28	25	31	28	3	9	28
2.	Max. sniego danga Diena, kada ji susidarė	7	7	11	10	27	27	4	14	17	5	5	27	2	7	12
3.	Dienų sk., kai vid. paros t-ra neigiama	31	20	28	12	29	19	8	14	28	19	26	26	1	9	22
4.	Dienų sk., kai vid. paros t-ra žemiau -10°C	13	8	3	-	10	2	-	1	7	-	10	6	-	-	7
5.	Dienų sk. kai min.t-ra žemiau -20°C	1	5	1	-	1	-	-	-	2	-	6	3	-	-	-
6.	Min. mėn. t-ra °C diena	-20,3	-30,5	-20,7	-9,2	-20,7	-18,8	-11,6	-13,2	-21,2	-10,2	-25,9	-26	-5,7	-13	-15
7.	Max. mėn. t-ra °C diena	1,6	4,6	3,6	7	1,6	7,7	6,2	9,3	3,2	5,1	2,2	1,8	11	12,6	3,2
8.	Atodėkiai	2	17	4	26	6	17	27	23	9	19	11	7	31	25	13
9.	Vidut. mėn. t-ra °C(-2,7 -5,5 -4,7) 3 mėn. vidutinė -4,3 C	-8,1	-5,2	-6,1	0,4	-7,3	-2	1	0	-5,2	-1,7	-7,6	-7	3,9	1,6	-5,4
10.	Viso krit.per mėn. mm (40 32 27) norma pagal daug.vid. 99 mm	16,6	25,1	20,3	62,7	50	43,5	33,6	57,3	27,9	57,1	16,8	56	34	88,1	36
11.	Max. paros krit. kiekis mm diena	4,1	5,6	9,5	17,7	15	8,5	6,5	8,6	5,7	7,6	5,1	14	5,9	17,4	11
12.	Max. dirvos įšalimas cm Diena	53	64	61	16	16	31	5	13	20	11	62	62	11	21	49
13.	Apledėjimų kiekis (nuo 11 iki 04 mėn.)	29			15			13			22			3		
14.	Sniego nuotraukų sk. (nuo 11 iki 04 mėn.)	16			11			15			20			2		

P a v a s a r i a i

Pavasaris – ypatingas metų tarpsnis. Iš miego keliasi visa kas gyva, gamta kasdien pastebimai keičia savo rūbą, pridėdama kam gyvybės, kam energijos, kam vieną kitą naują spalvą ar bent pasodrinama atspalvį, ką, švelniai glamonėdama saulės spinduliais, prikelia po žiemos miego. Nėra kito tokio laiko tarpo, kuris tokiu pašėlusiu greičiu keistų viską aplinkui. Kiekviena pavasario diena, netgi valanda palieka savo pėdsaką. Jeigu dažna kovo mėn. pradžia niekuo nesiskiria nuo žiemos, tai gegužės pabaiga nesiskiria nuo vasaros. Tik, žiūrėk, nualmėjo ištirpusio sniego upeliai, jau išbrinko medžių pumpurai, čia jau, žiūrėk, kyšteli pirmoji žaluma, saulėkaitoj jau galima rasti vieną kitą žalią žolės lapelį Velykų margučiams pagražinti, čia jau skleidžiasi susisukęs žalias medžio ar krūmo lapelis.

Jeigu tokie pokyčiai vyksta Žemės veide, tai kaip jie veikia gyvūniją? O žmones? Kiekvienas gyvas padaras kasdien gauna savo energijos davinį. Netgi oras pavasarį kitaip kvepia. Taip norisi alsuoti pilna krūtine, taip norisi išsivalyti visą savo vidų nuo prisikaupusių žiemos „trūnėsių“ taip norisi visa savo esybe pajustą tą gaivą ir energijos antplūdį, kad, rodos, po to galėtum ir kalnus nuversti. Viso labo tik 3 mėnesiai, o kokie jie magiškai galingi!

Analizuojant pavasariinių orų kaitą, pabandyčiau lyginti ne pavasarius apskritai, bet atskirus mėn. tarpusavyje, nes neobjektyvu būtų lyginti pavyzdžiui kovą su gegužės mėn.

„Naktį braška, dieną teška.“ Kas? **K o v a s.**

Nors žiema priešinosi, **2003 m. pavasaris atėjo laiku.** Nors 1 dešimtadienį min. oro t-ra dar krito iki -10°C , tačiau kovą buvo net 25 atodrekių dienos. Palaipsniui tirpo sniegas, nuo kovo 15 d. jo neliko, bet išalas pasidavė sunkiai. Mėnesio gale išalas siekė 59 cm, nors 32 iš jų jau buvo atitirpę. Kritulių iškrito labai nedaug – tik 12,7 mm, (trečią dešimtadienį 0,0 mm), užtat saulė kad ir po truputį, bet mus džiugino net 25 dienas. Oras vis šilo. Antrą dešimtadienį dažną dieną oro temperatūra kilo virš 5, o trečią – jau virš 10 laipsnių šilumos. Kovo 29 d. įšilo iki $+15,3^{\circ}\text{C}$. Vidutinė mėn. oro t-ra ($+0,7^{\circ}\text{C}$) geru laipsniu viršijo daugiametį ($-0,5^{\circ}\text{C}$) kovo vidurkį.

Tai *sausiausias kovas (ir mėnuo)* per 2003 – 2007 m. pavasarį

Iki **2004 m. vidurio kovo** karaliavo **žiema**. Vid. paros t-ros iki pusės mėn. dažniausiai neigiamos, min. t-ra svyruoja tarp $-0,8^{\circ}\text{C}$ ir $-12,7^{\circ}\text{C}$, dienomis kartais pakyla iki $+5^{\circ}\text{C}$. Sniego danga laikosi 15 d., žemė pilnai atitirpo 18 d. Tada ateina tikras pavasaris. 21 ir 23 d. nugriaudi pirmos perkūnijos, max. oro t-ra 18 d. pakyla iki $+12$, dar keletą dienų iki mėn. pabaigos dienomis t-ra perkopia $+10^{\circ}\text{C}$ padalą. Vid. mėn. t-ra ($+1,7^{\circ}\text{C}$) daugiau nei 2 laipsniais aukštesnė už d. vidurkį.

2005 m. kovas žiemiškai šaltas, vos ne visą mėn. laikosi sniego danga, žemė išalusi nedaug, 10 – 12 cm, tačiau tik mėnesio gale belieka 2 cm. Dienos dažniausiai apniukę, saulė svyščioja protarpiais. Kritulių pakankamai. 7 d. iškrinta net 13,4 mm, sniego danga padidėja nuo 17 iki 26 cm. Max. oro t-ros tik 7 dienas per mėnesį perkopė +5⁰ padalą, 6 iš jų – paskutinį dešimtadienį. Vidutinės paros oro t-ros teigiamos tik nuo kovo 23 d. Mėnesio vid. t-ra -2,8°C, - tai daugiau nei 2 laipsniais žemesnė už įprastinę.

2006 m. kovą pavasaris atėjo tik teoriškai. Tik nuo 27 d. vid. paros oro t-ros pakilo virš 0⁰C, sniegas tirpo labai lėtai – nuo 27 cm mėn. pradžioje iki 3 cm paskutinę mėn.dieną, išalęs per mėn. sumažėjo tik 10 cm (nuo 59 iki 49 cm). Per visą mėn. tik tris dienas min. oro t-ra nebuvo neigiama, dienomis max. t-ra beveik iki vidurio mėn. buvo neigiama ir tik 31 d. ji pakilo virš 10 – pasiekė „net“ 11,1⁰C virš 0. Užtat minimali oro t-ra kovo 9 d. nukrito iki -20,4⁰C. Taip kad visą kovą žiema dar „nėjo iš kiemo“. Vid. mėn. t-ra (-3,3°C) - tai net 2,7⁰ žemesnė už vidut. daugiametę, kritulių iškrito truputį daugiau už pusę normos (tik 16,5 mm). *Tai šalčiausias kovas.*

2007 m. kovas pats šilčiausias per 5 minimus metus. Vid. mėn. t-ra +5,4°C, o tai net 6 laipsniais viršijo vidutinę daugiametę kovo t-ą. Per visą kovo mėn. *nebuvo nė vienos dienos su neigiama vidutine paros oro t-ra*, min. mėn. t-ra -2,8°C buvo 13 dieną, viso tik 10 dienų per mėn, min. oro t-ra buvo nukritusi šiek tiek žemiau 0°C. Max. t-ra jau pirmą mėn. dešimtadienį 3 kartus pakilo virš 10°C, o paskutinį – visas 10 dienų siekė 13 – 16,5 °C šilumos.

Balandis

2003 m. balandis džiugino ir saule, ir šiluma, netrūko ir drėgmės. Pirmą mėn. dešimtadienį dar buvo šalta. 7 – 8 – 9 dienomis snigo, pustė, siautė pažemio pūga, žemę staiga 10 cm sluoksniu porai dienų padengė iškritęs sniegas. 9 d. pilnai atitirpo žemė Antrą dešimtadienį atšilo smarkiai, kasdien t-ra pakildavo virš +10, o 20 d. iki +16,9⁰C, o trečio dešimtadienio pabaigoje iki 19 – 22 laipsnių šilumos, nors naktimis dažnai būdavo neigiamos.(nuo 13 iki 30 d. net 13 naktų buvo šalnos). Balandį net 7 dienas santykinis oro drėgnumas dienomis nesiekė 30%. 2003 m. Balandis *vienintelis iš 5 metų*, kai vid. mėn oro t-ra (5,3⁰C) žemesnė už daugiametę (6,1⁰C) 0,8 laipsnio (tai lėmė žiemiška mėn. pradžia).

2004m. balandžio pradžia su perkūnijomis, krituliais. Max. t-ra dienomis arti 10 – 13 laipsnių šilumos, naktimis dažnai neigiama. Antra mėnesio pusė gerokai šiltesnė ir ramesnė už pirmąją. Naktys vėsios, dažnai su šalnomis. Min. mėn. t-ra (balandžio 14 d.) -3,2⁰C, max. (21 d.) +20,1⁰C. Visumoje balandis nešaltas, vid. mėn. t-ra (7,5⁰C) pusantru laipsniu aukštesnė už daugiametę. 2004 m. Balandis *vienintelis per 5 metus, kai kritulių kiekis gerokai viršijo*

vid. *daugiametį* balandžio kritulių kiekį (47,1mm, o norma 38 mm). Šį mėn. net 14 dienų santykinis oro drėgnumas dienomis neviršijo 30%.

2005m. balandis – tipiškas tokiam metų laikui. Šiltas dienas keičia šaltos naktys su minusinėm temperatūrom. Iki 19 d. dienomis temperatūra tik 2 dienas (1 ir 10d.) nebuvo pakilusi virš +10 laipsnių. Balandžio 16 d. sušilo iki +21,0°C, tą dieną šį pavasarį pirmą kartą griaudėjo, o 17 d. „papylė“ net 23,5 mm lietaus. Nuo 20 d. smarkiai atšalo, 9 naktis iš 10 buvo šalnos, šalčiausia naktis 25 d., min. oro t-ra nukrito iki -4,3°C, o 2 cm aukštyje termometras užfiksavo net -7,2°C (tai *pati „šalčiausia“ pavasarinė šalna* per minima laikotarpį). . Per visą balandį tik 1 dieną nebuvo pasirodžiusi saulė.

Šilta pirmoji mėnesio pusė lėmė, kad vid. balandžio mėn. oro t-ra (7,5°C) aukštesnė už daugiametę.

2006 m. balandis „normalus“, su įprastais tokiam laikui temperatūrų svyravimais, su naktiniu šaltuku, vėliau su šalnomis. 3 dešimtadienį atšilo labiau, vid. paros t-ra perkopė per 10 laipsnių šilumos, tačiau max. paros t-ra (balandžio 28 d. buvo 19,6°C šilumos) nė karto nepasiekė 20 laipsnių ribos, 7 dienas santykinis oro drėgnumas buvo mažesnis nei 30%, o balandžio 24 d. tesiekė 17%.

2007 m. balandis išsiskyrė iš kitų nebent tuo, kad 9 d. vid. paros oro t-ra neigiama (-0,5°C), (neigiama balandžio paros vid. t-ra buvo tik 2004m. – balandžio 2 d. (-0,9°C)), tačiau šį balandį užfiksuotas 5 metų *balandžio šilumos maximumas* – 27 d. jis siekė **23,5°C**.

Taip pat šis balandis sausiausias per 5 metus – iškrito tik 16,9 mm

G e g u ž ė

2003 m. gegužė – vasariškai šiltos, net karštos dienos, bet vėsios naktys. Nors per mėn. šalnos buvo tik 3 kartus, tačiau žemiau +5,0°C temperatūra buvo nukritusi 5 kartus. 13 dienų gegužės mėn. max. oro t-ra buvo pakilusi virš +20 laipsnių, o 26 d. užfiksuota **+30,0°C**. Tik 2 dienas per mėn. nepasirodė saulė, nors kritulių iškrito pakankamai – 61,3 mm (3 dešimtadienį tik 3,1 mm).

Daugiametis gegužės mėn. kritulių vidurkis 52 mm.

2004m. gegužės vid. mėn. t-ra 1,6 laipsnio žemesnė už daugiametę, nes tik pirmas mėn. dešimtadienis vasariškai šiltas, antrasis labiau primena balandžio nepastovumą, trečiame labai didelis skirtumas tarp dienos ir nakties t-rų. Lietaus pakankamai, laško beveik kasdien, 2 kartus griaudi perkūnija. Oro t-ra dienomis pakyla iki 10 – 15 laipsnių, 4-5-6 dienomis net virš 20°, (max. 5 d. 24,9 laipsnio šilumos) naktimis vėsu, šalnos užfiksuotos 6 kartus per mėn. Paskutinės 2004 m. pavasario šalnos užfiksuotos net birželio 1 ir 10 d. (10 d. 2 cm aukštyje termometras užfiksavo -2,4°C šalčio). Min. mėn. t-ra ore užfiksuota gegužės 14 d., t. y. **1,1 laipsnis šalčio**.

2005m. gegužė irgi nebuvo labai šilta. Vid. mėn.t-ra 0,5 laipsnio žemesnė už daugiametę, kritulių iškrito 20 mm daugiau nei įprastai (iškrito 72,2 mm, daugiam. norma 52 mm). Pirmą ir antrą dešimtadienius lijo beveik kasdien, užtat **paskutinį** buvo sausa ir karšta, 20 d. max. t-ra +30,8°C, o tik 31 d. max. oro t-ra neperlipo 20 laipsnių padalos, griaudėjo ir išpylė visus dešimtadienio kritulius(10,5 mm). Naktys tuo metu taip pat buvo šiltos, dėl to vid. paros t-ros paskutinį dešimtadienį buvo virš +10°C, o 28 ir 29 d. net virš +20°C. Paskutinė pavasarinė šalna užfiksuota 21 d. 2 cm aukštyje (-0,4°C).

2006 m. gegužė taip pat ypatingai neišsiskyrė, didesnių „išsišokimų“ nebuvo.Vid. mėn. t-ra artima vidutinei daugiametei, kritulių kiekis taip pat. Oras dienomis įšildavo iki 20 – 24 laipsnių, naktimis nenukrito žemiau 2,5 laipsnio, tik 2 cm aukštyje šalnos buvo 6 kartus, paskutinė iš jų – 28 d. Pirmoji perkūnija nugriaudėjo 23 d. Sausa pirmoji mėnesio pusė (viso 6,7 mm per 15 dienų), lietinga ir vėsoka mėnesio pabaiga.

2007 m. gegužės mėn. net keletu kriterijų išsiskiria iš visų minimų 5 metų gegužių.
2007 m. gegužės mėn. užfiksuota:

- **max.** gegužės mėn. oro **t-ra** 26 d. **31,1°C**,
- **min.** gegužės mėn. oro **t-ra** 2 d. **-4,4°C**,
- **aukščiausia** gegužės **vid. mėn.** oro t-ra **13,8°C**,
- **max.** gegužės paros **kritulių kiekis** 26 d. **18,8mm**,
- per paskut. 10 mėn. dienų 5 dienas užfiksuota perkūnijos, (būdinga 1 – 2 perkūnijos per tą patį laikotarpį)
- **6 dienas** per paskut. 10 dienų **vid. paros** oro t-ra viršijo **20°C**.

Kalendorinis pavasaris

2003 – 2007 m. kovas – balandis – gegužė (pagal Lazdijų MS stebėjimų duomenis)

	mėnuo	kovas					balandis					gegužė				
		2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
1	Nutirpo sniegas	14	15	26		1			1							
2	Neliko įšalo		19			12	9		2	9						
3	Vid. paros temp.pastoviai teigiama nuo dienos	10	14	23	27	02-27										
4	Vidutinė mėn. oro t-ra °C vid.daug. -0,5 6,1 12,4 °C	0,7	1,7	-2,8	-3,3	5,4	5,3	7,5	7,5	6,9	7,1	13,4	10,8	11,9	12,5	13,8
5	D.sk.,kai max. paros t > 20°C						1	1	1	-	4	13	3	10	11	14
6	Max. paros temperatūra °C diena	14,8 30	12,4 31	10,2 24	11,1 31	16,4 27	21,7 29	20,1 1	21,0 16	19,6 28	23,5 27	30,0 26	24,9 5	30,8 29	23,9 6, 13	31,1 26
7	Min. paros temperatūra °C diena	-10,4 3	-12,7 6	-21,4 2	-20,4 9	-2,8 13	-5,2 26	-5,3	-5,0 1	3,7 7	-4,7 7	0,8 5	-1,1 14	1,0 8	2,5 27	-4,4 2
8	Paskutinė pavasarinė šalna											14	06-10	21	28	6
9	Pirmoji perkūnija		21, 22				24		16						23	7
10	Apsiniaukusių d. sk.	4	7	9	7	6	3	3	1	1	2	2	3	4	2	2
11	Viso kritulių per mėn. mm Daugiam. vidmm	12,7	41,4	41,2	16,5	25,6	35,1	47,1	35,6	27,7	16,9	61,3	60,6	72,2	53,2	62,2
12	Max. paros krit. kiekis mm diena	3,9 12	13,1 24	13,4 7	3,0 27	5,1 18	7,3 9	12,0 7	23,5 17	6,9 11	7,5 9	15,4 19	14,0 9	17,4 13	6,1 25	18,8 26
13	Išsiskleidė pirmieji medžių lapai						30 beržas	22 beržas	30 alyva	30 beržas	20 alyva beržas					

V a s a r a

Kažin, ar yra kas nors, kas nelaukia vasaros? Gal vaikai nelaukia vasaros atostogų? Gal seneliai nenori vasaros šiluma palepinti savo pavargusių ir skaudamų kaulų? Gal dirbantieji netrokšta vasaros metu pasinaudoti atostogomis? Vargu ar tokių atsiras. Vasara mus lepina ne tik šiluma ir saule, tai „penas sielai, akims ir kūnui“. Vasara mus žavi margaspalviu gėlių žydėjimu, nuostabiu gamtos grožiu, paukščių trelėmis, žiogų „smuikavimu“, išdykaujančių vaikų klegesiu. Vasarą soduose noksta įvairiausios uogos, vaisiai, daržovės, miškuose „pasipila“ žemuogės, mėlynės, grybai. O kur dar banguojančių javų „jūros“ grožis, iškylų gamtoje teikiami malonumai, vasaros maudynės, poilsis pajūry, kelionės į svečias šalis..? O kur dar žmogaus įdėtas darbas, kad visa tai mes turėtume?

Gal todėl žmonės dar nesibaigus metams jau spėlioja, kokia bus ateinanti vasara, ar bus šilta, ar pakaks lietaus, ar nebus sausrų, o gal atvirkščiai – ar lietūs nesupūdys šienų, ar vasaros audros neišplaks ir neišguldys javų, ar vasaros karščiai neišdegins daržų, sodų, miškų, ar daug nuostolių pridarys perkūnijos ir t. t.

Kuo gali skirtis vasaros? Juk atrodo, šilta, viskas žaliuoja, žydi, nulija lietus, nugriaudi perkūnija.

Aš pabandyčiau trumpai palyginti 2003 – 2007 m. vasaras Lazdijuose ir rasti kuo kuri labiau išsiskiria nuo kitų.

Birželis. Vidutinė daugiamečių oro temperatūra **15,6°C** šilumos, vidutinis daugiamečių birželio mėn. kritulių kiekis **71 mm**.

Šalčiausias iš penkių buvo **2004m. birželis**. Vidutinė mėnesio t-ra buvo 14,3°C, - tai net 1,3°C žemesnė už vidutinę daugiamečių. Šio birželio max. oro t-ra buvo 24,5°C 23 d., **min.** oro 10 d. tesiekė **1,4°C** šilumos, o minimalusis termometras 2 cm aukštyje užfiksavo **minus 2,4°C**. *Tai žemiausia 5 metų birželio mėn. t-ra ir vėlyviausia šalna.* Tą birželį tik 13 d. per mėn. max. oro t-ra pakilo virš 20°C šilumos ir nė karto virš 25°C. Nelijo 9 dienas, 6 iš jų – pirmame dešimtadienyje, nors viso buvo 86 mm kritulių. Nors 2004 m. birželį apsinaukusios buvo tik 3 dienos, bet saulė spindėjo taip pat trumpiausiai – 224 val. (kai kitų metų birželiais – 275 – 329 val.).

Beveik laipsniu žemesnė už vidut. daugiamečių. **2005 m. birželio** vid. mėn. t-ra, tačiau čia mėn. max. siekė +27,5°C, min. +3,0°C, iškrito net **120,3 mm lietaus**, o tai yra 5 metų birželio kritulių maksimumas.

2007 m. birželis pats *šilčiausias* per minimą laikotarpį. Vid. mėn. t-ra siekė +17,4°C, **max.** iki **31,2°C** pakilo 16d., buvo 25 dienos, kai max. paros t-ra viršijo 20°C, iš jų net 15 dienų - virš 25°C šilumos. **Minimali** mėn. t-ra buvo **7,3°C**, o tai *aukščiausia iš 5 birželių minimalių* t-rų.

Liepa. Tai laikomas šilčiausiu, lietingiausiu metų mėnesiu. Vidutinė daugiamečių oro t-ra yra 16,6°C šilumos, vidutinis daugiamečių liepos kritulių kiekis 80 mm.

Pati *karščiausia* ir pati *sausiausia* buvo **2006 m. liepa**. Liepos 8 d. Lazdijų MS termometrai užfiksavo **33,3°C** karštį, visas 31 dieną oro temperatūra pakildavo virš 20°C, 22 iš jų max. t-ra viršijo 25°C, ir net 8 dienas buvo pakilusi virš 30°C karščio (5 dienas pirmame liepos dešimtadienyje). Nebuvo nė vienos apsiniaukusios dienos, saulė „spigino“ 355 val. Per mėn. teiškrito 26,8 mm kritulių, iš jų per pirmas dešimt dienų – 0,1mm, (vidutinė oro pirmą dešimtadienį siekė 21,9°C) o 12,4 mm – liepos 22d. Reikia pasakyti, kad prieš tai buvęs birželio mėnuo taip pat nelepino lietumi (viso per mėn. 43,5 mm kritulių). ***Kai kuriuose Lietuvos rajonuose buvo paskelbta stichinė sausra.***

Panaši, tik „tropinė“ **2003 m. liepa**. Maks. oro t-ra užfiksuota 28 d. - **30,6°C** šilumos, vidutinė mėn. t-ra 20,0°C, visos dienos karštos, max. kasdien viršijo 20°C, o 18 dienų net 25°C šilumos, tačiau „nepagailėta“ ir kritulių – jų per mėn. iškrito 108,6 mm. 2003 m. Vasaros orai labai palankūs žemės ūkiui.

Nors **2007 m. liepos** mėn. vidutinė mėnesio t-ra nėra labai aukšta – 17,1°C šilumos (už daugiamečių aukštesnė 0,5°C), tačiau *liepos 17 d. užfiksuotas 5 minimų metų oro temperatūros Lazdijuose maksimumas – 34,0°C* karščio psichrometriniame narvelyje. Be to, tai pats „šlapiausias“ mėnuo iš visų – net **192,1 mm** kritulių – o tai vos ne pustrėčios liepos mėnesio normos. Ypač lietingas pirmas liepos dešimtadienis – viso 143 mm. 2007 m. liepos 3d. prilijo 27,6 mm, o liepos 5 – 6 d. trukęs val. lietus išpylė 81,2mm. Labai nedaug trūko iki stichinio lietaus..

Rugpjūtis. Vidutinė daugiamečių rugpjūčio mėn. oro t-ra yra 16,2°C šilumos, vidutinė daugiamečių kritulių norma 72 mm.

Karščiausias per 2003 – 2007 m. vėlgi **2007 m. rugpjūtis**. Vidutinė mėn. oro t-ra Lazdijuose 18,3°C, max. 30,2°C, 12 dienų per mėnesį max. oro t-ra aukštesnė nei 25°C šilumos, 263 val. kaitino saulė (daugiau – 288 val. 2003 m. rugpjūtį, panašiai 2004 m. rugpjūtį). Šis rugpjūtis taip pat ir *sausiausias*. Viso iškrito 54,5 mm, vos ne pusė iš jų iškrito per 24 d.(20,9 mm), nors po truputį lašnojo 23 dienas per mėnesį.

Šlapiausias rugpjūtis buvo **2005 m. – 150,4 mm**, nors vėlgi 140,2 mm iš jų iškrito per pirmąsias 10 dienų. Rugpjūčio 9 d. prilijo 62,7 mm, 10 d. – dar 56,4 mm. **62,7 mm – tai didžiausias**

paros kritulių kiekis per šiuos 5 metus. Žemesnėse vietose lazdijiečių daržuose ir kiemuose tyvuliavo „ežerai“, kai kam net prireikė ugniagesių pagalbos vandeniui pumpuoti.

Nedaug kritulių kiekiu atsiliko ir 2006 m. rugpjūtis – 140,8 mm, tačiau jie pasiskirstė tolygiau: per pirmas 10 dienų prilijo 19,4 mm, per sekančias – 68,6 mm, per paskutiniąsias 52,8 mm.

Apibendrinant galima drąsiai sakyti, kad *karščiausios buvo 2003 m. ir 2007 m. vasaros*, kiek šaltesnė už kitas – 2004 m. vasara. Daugiausia kritulių iškrito per 2005 m. tris vasaros mėnesius (338,9 mm) ir 2007 m. (324 mm). Be to, liepos – rugpjūčio mėnesių karštis (daugiau nei 30°C šilumos) Lietuvoje jau nieko nebestebina, o pirmųjų rudens šalnų rugpjūčio mėn. per 5 metus nebuvo užfiksuota nė karto.

Kalendorinė vasara

birželis – liepa – rugpjūtis (pagal Lazdijų MS stebėjimų duomenis)

	Metai	2003			2004			2005			2006			2007		
kriterijai	Mėnuo	06	07	08	06	07	08	06	07	08	06	07	08	06	07	08
1	Vidutinė mėn. oro t-ra °C vid.daug.°C 15.6 16.6 16.2	15.6	20.0	17.4	14.3	16.4	17.5	14.7	17.0	16.3	16.0	20.9	17.4	17.4	17.1	18.3
2	Max. oro t-ra °C diena	26.7 9	30.6 28	27.2 19	24.5 23	27.7 21	29.2 19	27.5 25	31.6 30	27.1 25	29.2 2	33.3 8	28.9 18	31.2 16	34.0 17	30.2 22
3	Min. oro t-ra °C diena	4,1 2	9,8 13	6,4 30	1.4 10	6.7 18	7.5 15	3.9 2	7.3 1	5.6 31	3.4 10	8.5 3	7.3 29	7.7 30	6,6 2	6,6 2, 30
4	Dienų sk., kai max oro > 20 °C	18	31	27	13	22	28	16	29	22	21	31	24	25	22	25
5	Dienų sk., kai max oro > 25°C	4	18	6	-	3	11	3	16	7	9	22	6	15	6	12
6	Viso kritulių per mėn. mm vidut. daug. mm 71 80 72	24.4	108.6	69	86	77	80.6	120.3	68.2	150.4	43.5	26.8	140.8	77.4	192.1	54.5
7	Max. paros krit. kiekis mm diena	6.8 21	27.0 26	19.8 30	16.2 25	31.0 27	18.2 18	38.7 18	16.3 16	62.7 9	9.4 4	12.4 22	37.6 14	27.4 26	41.4 6	20.9 24
8	Dienų sk.su perkūnijomis	6	11	4	5	6	10	6	6	1	2	5	13	6	8	6
9	Saulės spindėjimo trukmė val.	322	355	288	224	239	262	281	333	253	329	355	168	275	218	263
10	Apsiniaukusių dienų sk.	-	-	-	3	2	-	1	-	2	2	-	6	2	3	1

R u d u o

Rugsėjis - tai dar ta pati vasara, tik truputį „sulėtintame filme“: dar auga žolė, tik daug lėčiau, dar žydi gėlės, tik kažkaip blankiau, dar saulė šviečia ryškiai, bet šildo nebe taip, dar šiltos dienos, bet vėsios naktys ir labai rasoti rytai... Prasideda didieji rudens darbai.

Vidutinė daugiametė rugsėjo mėn. t-ra **12,0°C** šilumos, vidutinis daugiametis kritulių kiekis **55 mm**.

Į „rėmus“ netelpa **2003 m. rugsėjis**. Vidutinė mėnesio t-ra truputį žemesnė – viso 11,5°C šilumos, kritulių 38,9 mm. Vidutinei mėnesio t-rai „koją pakišo“ vėsus pirmas mėn. dešimtadienis, kai dienomis t-ra nė karto neprikilo iki 20°C šilumos, naktys buvo labai vėsios, visą mėn. dažnai t-ra krito žemiau 5°C. Krituliai taip pat pasiskirstė labai netolygiai: rugsėjo 2d. prilijo 12,5mm, 30 d. – 15,0mm, antram dešimtadieny iš viso prilijo 0,0mm. Antras dešimtadienis žymiai šiltesnis, max. oro 24,5°C, tik sausas, trečiam oras buvo išilęs iki 26,1°C 23 d., o 26 d. jau pirmoji rudens šalna – 2 cm aukštyje minus 1,5°C. Rugsėjo 2 d. nugriaudėjo paskutinė 2003 m. perkūnija (l. anksti).

Sausiausias **2004 m. rugsėjis** – viso iškrito 29,8 mm kritulių, jie pasiskirstė gana tolygiai. Nors vidutinė mėn. oro t-ra lenkia vid. daugiametę, tačiau jis nebuvo labai šiltas. Pirmoji šalna buvo 10 d., max. mėn. 23,2°C šilumos.

Labai šilti buvo 2005 ir 2006 m. rugsėjai. Vidutinė mėn. t-ta atitinkamai buvo 14,0°C ir 14,5°C šilumos, max. oro 2005 m. (rugsėjo 9 d.) buvo **27,6°C** šilumos, o *tai yra 5 metų rugsėjo šilumos maksimumas*, 2006 m. ji buvo kiek žemesnė – 24,2°C šilumos užfiksuota 5 d., tačiau **2006 m. rugsėji** nebuvo *nė vienos šalnos*, min. mėn. t-ra tenukrito iki 5,6°C (23 d.), per mėn. max. oro t-ra *19 dienų buvo pakilusi virš 20°C*, nebuvo *nė vienos apsiniaukusios dienos*, 255 val. švietė saulė ir per šį rugsėjį iškrito *daugiausiai kritulių* – **82,8 mm**, iš jų net 70,6 mm per pirmą dešimtadienį.

Spalis. Vyksta paskutiniai derliaus nuėmimo darbai, dirvos ruošiamos kitų metų sėjai. Būdinga vid. Mėn. t-ra 7,4°C, būdingas vidutinis spalio kritulių kiekis apie 45 mm.

Ypatingai išsiskiria **2003 m. spalio**. Jis pats *šalčiausias* ir *niūriausias* per 5 metus. Vidutinė mėnesio oro t-ra beveik 3°C žemesnė už daugiametę ir tebuvo 4,5°C šilumos, kritulių žemė gavo daugiau nei pusantros spalio normos (78,9 mm). Max. mėnesio t-ra tepakilo iki 14,3 °C (5 d.), užtat min. „sumušė“ ne tik 5 metų spalio, bet ir lapkričio mėn. rekordus – spalio 24 d. Lazdijuose termometrai užfiksavo net 12,1°C žemiau 0°C, (vidutinė paros oro tą dieną buvo -5,8°C), 5 dienas per paskutinį spalio dešimtadienį vidutinė paros t-ra buvo neigiama, o 22 d. žemę užklojo 11 cm sniego patalai, kurie galutinai nutirpo tik 28 d. Per šį spalį saulė švietė tik 86 val.

2006 m. spalio mėn. iškrito *mažiausiai* kritulių – tik 26,2 mm.

Likusių metų spalio mėn. labai panašūs. Kasmet po 1 dieną max. oro t-ra po vieną dieną perkopė per 20°C šilumos, kasmet viena kita diena su min. neigiama oro t-ra, kasmet apie 100 val. trunka saulės spindėjimas (144 val. 2005 m. spalį), kasmet po kartą kitą nugriaudi perkūnijos.

Lapkritis. Ko gero tai pats nemaloniausias metų mėnuo. Niūru, tamsu, pilka, liūdna, drėgna, labai trūksta saulės šviesos, šalta, dažnai siautėja smarkūs vėjai, trumputės niūrios dienos, be galo ilgi nuobodūs vakarai... Dažnai „purškia“ lietūs ar dulksna, žemę apgaubia rūkas, kai kada susidaro laikina sniego danga.

2003 – 2007 m. lapkričiai „tipiniai“. Vid. mėn. oro t-ros dažniau aukštesnės už vid.daugiam. lapkričio (1,9°C šilumos), tik 2007 m. vid. t-ra žemesnė – tesiekė 0,8°C, o 2006 m. – net 4,2°C.

Max. oro t-ra siekė 12,0°C šilumos (2006m. lapkričio 4 d.), min. lapkričio užfiksuota 2004m. lapkričio 28 d. (-8,9°C), kasmet per lapkritį būna 6 – 11 dienų su neigiama minimalia oro temperatūra (2006 m. – tik 4 dienos). *Niūriausias* iš visų 2003 m. lapkritis – 21 diena buvo apsiniaukusi, saulė spindėjo nepilnai 11 val. Lapkričio mėn. daugiametis kritulių vidurkis yra apie 47 mm. Beveik norma jų iškrito tik per 2004 m. lapkritį (46,5 mm), kitais metais mažiau (2005 m. tik 23,6 mm). 2004 m. lapkričio 18 d. susidarė sniego danga, kuri nutirpo gruodžio 3 d., po keletą dienų pasnigta buvo ir kitais metais.

Toliau vėl gruodis, vėl žiema, vėl viskas kartojasi, viskas ratu...

Kalendorinis ruoduo rugsėjis – spalįs - lapkritis (pagal Lazdijų MS stebėjimų duomenis)

Eil Nr	Kriterijai	Metai mėnuo	2003			2004			2005			2006			2007		
			09	10	11	09	10	11	09	10	11	09	10	11	09	10	11
1	Mėnesio kritulių kiekis mm daugiam. vid. mm atit. 55 45 47		38,9	78,9	37,0	8,7	57,2	46,5	43,3	26,2	23,6	82,8	52,8	41,0	58,6	39,6	37,0
2	Max. paros kritulių kiekis mm diena		15,0 30	33,3 6	10,3 2	7,9 3	7,7 27	8,1 26	19,2 30	9,0 23	5,0 17	28,7 4	23,3 4	7,5 9	17,4 9	5,9 31	5,7 3,24
3	Dienų be kritulių sk. per mėn.		12	9	11	14	11	9	20	19	7	19	13	4	12	15	6
4	Vidut. mėn. t-ra (oro) °C daug. vidut. °C atit. 12,0 7,4 1,9		11,5	4,5	3,8	12,7	8,5	1,9	14,0	7,9	2,8	14,5	9,5	4,2	12,6	7,6	0,8
5	Mėnesio max. oro tra °C diena		26,1 23	14,3 5	9,3 4,19	23,2 14	21,2 6	10,4 2	27,6 9	20,0 2	12,0 4	24,2 5	21,1 1	11,0 16	23,1 18	20,4 1	10,4 2
6	Mėnesio min. oro tra °C diena		2,1 26	-12,1 24	-5,8 13	2,1 10	-5,6 12	-8,9 28	0,4 18	-4,1 29	-4,6 21	5,6 23	-4,3 30	-10,1 6	1,5 10	-2,6 21	-5,8 16
7	D.sk., kai max. t- ra > 20°C		7	-	-	7	-	-	15	1	-	19	1	-	6	1	-
8	D. sk. su neigiama vid. paros tra °C		-	5	6	-	-	11	-	1	8	-	1	4	-	-	11
9	Apsiniaukusių dienų sk.		1	8	21	2	6	15	5	4	9	-	6	18	2	6	19
10	Saulės spindėjimo trukmė val.		222	86	11	204	100	52	223	144	52	255	100	20	192	102	30
11	Paskutinė perkūnijs		2				31			23			3			30	
12	Pirmosios rudens šalnų diena		26			10			18				17		10		

Nominacijos

1. **Aukščiausia oro temperatūra** +34,0°C - 2007 m. liepos 17 d.
2. **Žemiausia oro t-ra** -30,5°C - 2003 m. sausio 7d.
3. **Sausiausias mėnuo** 12,7 mm kritulių per mėn. - 2003 m. kovas.
4. **Šlapiausias mėnuo** 192,1 mm kritulių per mėn. - 2007 m. liepa.
5. **Šlapiausia diena** 62,7 mm kritulių per parą - 2005 m. rugpjūčio 9 d.
6. **Niūriausias mėnuo** – 10,6 val. per mėn. saulės spindėjimas - 2003 m. lapkritis.
7. **Saulėčiausias mėnuo** - 355 val. saulės spindėjimo – 2003 m. ir 2007 m. liepa.
8. **Šalčiausia rudens diena** – min. oro t-ra -12,1°C – 2003m. spalio 24 d.
9. **Šalčiausia vasaros diena** - min. Oro t-ra 1,4°C šilumos – 2004 m. birželio 10 d.
10. **Šilčiausia rudens diena** – max. Oro t-ra 27,6°C – 2005 m. rugsėjo 9 d.